

De Cunera processie van Rhenen via Elst naar Prattenburg

Reconstructie van een oude route met bijbehorende staties.

Rhenen ontwikkelde zich in de 15de en 16de eeuw tot een populair bedevaartsoord waarbij elk jaar duizenden pelgrims de stad bezochten.

Het jaarlijkse hoogtepunt was de zogenaamde dag van de verheffing. Dit was de viering van de heiligverklaring van Cunera op 12 juni. Op die dag werd een grote processie gehouden waarbij de relieken, waaronder de worgdoek van Cunera, werden megedragen langs een route vanaf Rhenen naar Elst, waarna de route via Prattenburg naar Achterberg leidde en vandaar langs de Grebbeberg weer terug naar Rhenen. Een route van maar liefst circa 30 kilometer.

Vier staties

Deze vermoeiende tocht werd onderbroken door vier staties, in Elst, bij Prattenburg, in Achterberg en in Rhenen. Van de statie in Achterberg is bekend dat deze plaats vond aan de Cuneraweg ter hoogte van de Boslandweg. Deze plek stond in de volksmond bekend als 'de Preekstoel'. De statie in Rhenen vond plaats bij de Cuneraheuvel aan de Cuneralaan. Over de staties in Elst en bij Prattenburg is veel gespeculeerd, waarbij aannames werden gedaan die niet historisch te onderbouwen zijn. Voor zover bekend is nooit echt onderzocht waar de staties in Elst en bij Prattenburg echt gelegen hebben en welke route er tijdens de processie gevold werd.

Route naar Elst

De processie naar Elst verliep vanaf Rhenen tot voorbij Remmerden over het tracé van de huidige Utrechtsestraatweg. Voorbij Remmerden splitste de doorgaande route, die vroeger als Koningsweg of Heerweg bekend stond, zich in een hoog gelegen tracé dat de Bovenweg was en voornamelijk in de winter gebruikt werd en een lager gelegen tracé op de overgang van de Utrechtse heuvelrug naar de uiterwaarden dat voornamelijk in de zomer gebruikt werd. De processie voerde vrijwel zeker langs dit laag gelegen tracé naar de westzijde van de buurtschap Elst. Daar lag langs de Benedenweg een perceel dat de Cuneradries en net als in Achterberg 'de Preekstoel' genoemd werd. In oude stukken uit 1481 en ca. 1656 werden deze benamingen terug gevonden. De aangrenzende percelen die genoemd werden in deze stukken verschaften duidelijkheid over de locatie. De Statieplek lag ten oosten van de locatie waar vroeger het in Elst bekende Hoge huis stond.

Route naar Prattenburg

Vanaf Elst ging de processie de Utrechtse Heuvelrug op richting Prattenburg. Een deel van deze route volgde daarbij ongeveer het tracé van de huidige Bosweg. Opmerkelijk is dat deze route op vroeg 17de eeuwse kaarten staat aangeduid als Canierenwegh of Kuinerewegh. Ten noordoosten van het Egelmeer boog de route af in oostelijke richting.

Verdwenen kapel

In 1705 werd een kaart gemaakt van de Slaperdijk ten westen van Veenendaal. Op deze kaart staat aan het einde van de Slaperdijk nabij het Egelmeer een stenen kapel met bijbehorend kruis getekend precies op de plaats waar de Cuneraweg vanaf Elst afbuigt naar het oosten. Bij deze kapel staat vermeld: 'hier weleer gelegen'. De kapel moet dus al verdwenen zijn toen de kaart werd gemaakt, maar de locatie was belangrijk genoeg om vast te leggen. Het gaat hier vrijwel zeker om de 2de statieplaats van de processie.

Prattenburg

Op de kaart van de Slaperdijk staat oostelijk van de kapel een boerenhofstede getekend met daarbij vermeld Prattenburgh. Deze naam is pas in de 17de eeuw ontstaan. Daarvoor droeg deze plek de naam Grootveld. In de tijd dat de processies gehouden werden was de naam Prattenburg nog niet bekend. De processieroute vanaf Prattenburg richting Achterberg en verder naar Rhenen gaat via de bekende Cuneraweg en Cuneralaan. Samenvattend kunnen we stellen dat de Cuneraweg veel langer is dan we dachten en al in Elst begon.